

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Westelijke Langstraat, provincie Noord-Brabant

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

26 september 2019 / projectnummer: 3231

1 Advies over het MER en aanvulling in het kort

De provincie Noord-Brabant wil samen met andere partijen¹ investeren in natuur in de Westelijke Langstraat. Naast herstelmaatregelen in de bestaande natuurgebieden komt er ongeveer 250 ha nieuwe natuur bij. Voor het besluit over het provinciale inpassingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

De Commissie signaleerde in een eerder advies² over dit project dat in het MER informatie ontbrak over de effecten op het landschap, die van belang is voor de besluitvorming. Zij adviseerde deze informatie aan te vullen voorafgaand aan de besluitvorming. De Provincie Noord-Brabant heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het MER en de aanvulling tezamen. De provincie heeft gevraagd daarbij ook een aantal aanvullende zienswijzen te betrekken, die na officiële termijn waren ontvangen.

Wat blijkt uit de aanvulling op het MER?

De aanvulling op het MER gaat meer gedetailleerd in op de effecten van het project voor het landschap. Hierdoor is duidelijk welke effecten op het niveau van deelgebieden kunnen optreden. Dit is van belang omdat de landschappelijke waarden per deelgebied sterk verschillen. Op basis van de aanvullende informatie is de effectbeoordeling voor landschap aangepast en zijn per deelgebied extra maatregelen aangegeven om waardevolle landschappen te beschermen. Deze maatregelen bestaan vooral uit aanvullende monitoring en maatregelen die 'achter de hand' worden gehouden voor het geval uit de monitoring blijkt dat er negatieve effecten optreden. De monitoring en extra mitigerende maatregelen zullen worden meegenomen bij de besluitvorming.

Wat is het advies van de Commissie?

De aanvulling is beknopt, goed leesbaar en voorzien van veel ondersteunende illustraties en tabellen. Voor een goed begrip van de informatie moet de aanvulling in combinatie met het MER worden gelezen.

De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvulling daarop de essentiële informatie bevatten om een besluit te kunnen nemen over het inpassingsplan waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze enkele aandachtspunten voor het vervolgtraject.

¹ Naast de provincie zijn het Waterschap Brabantse Delta, Staatsbosbeheer en de gemeente Waalwijk initiatiefnemer voor de uit te voeren maatregelen. De maatregelen komen voort uit het (voormalige) Programma Aanpak Stikstof (PAS).
² Zie het [voorlopig toetsingsadvies](#) over het milieueffectrapport, uitgebracht op 30 juli 2019.

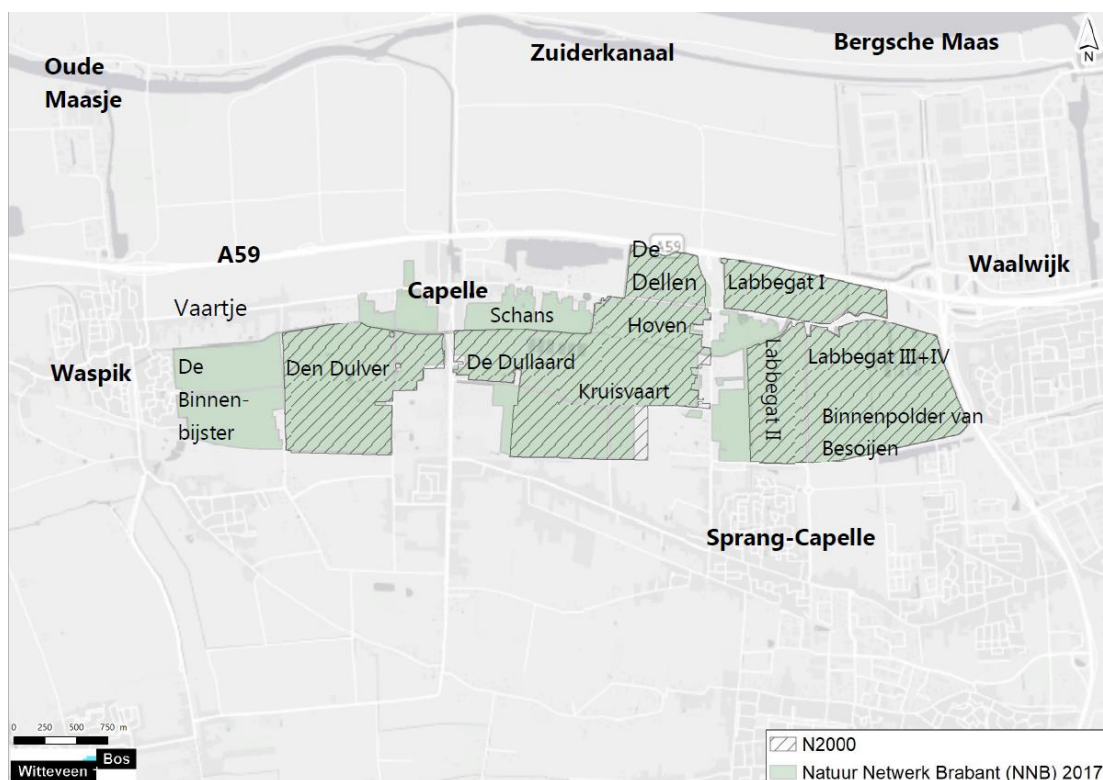
Achtergrond

Het natuurgebied Westelijke Langstraat maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Langstraat en het Natuurnetwerk Brabant. Om de bestaande natuur te behouden en te herstellen en nieuwe natuur te ontwikkelen zijn maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen zijn opgenomen in het (voormalige) Programma Aanpak Stikstof (PAS). Om de uitvoering van de maatregelen mogelijk te maken stelt de Provincie Noord-Brabant een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) op. Onderdeel van dit plan is een gedetailleerd inrichtingsplan, dat in samenwerking met de overige initiatiefnemers (gemeente Waalwijk, Waterschap Brabantse Delta en Staatsbosbeheer) is opgesteld. Omdat het PIP leidt tot functieverandering (van water, natuur, recreatie of landbouw; categorie D9) en een kader biedt voor ontgroningen (categorie C16.1) is op grond van het Besluit m.e.r. een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van Noord-Brabant – besluit over het inpassingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3231](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Figuur 1: Begrenzing van de Westelijke Langstraat als Natura 2000-gebied en Natuurnetwerk Brabant (NNB) (Bron: MER)

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

2.1 Referentiesituatie

De referentiesituatie – waarmee de alternatieven in het MER worden vergeleken – bestaat uit de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen in het studiegebied. De Commissie was van oordeel dat de referentiesituatie in het MER niet goed was beschreven, omdat:

1. De aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden te laag waren gewaardeerd.
2. Niet goed onderbouwd was waarom schaalvergroting in de landbouw en het samenvoegen van percelen zou leiden tot landschappelijke achteruitgang.
3. De afkoppeling van het watersysteem van Waalwijk van het Zuidelijk Afwateringskanaal (ZAK) ten onrechte als autonome ontwikkeling werd gezien.

Ad. 1

In de aanvulling zijn de landschappelijke en cultuurhistorische waarden gedetailleerder en per deelgebied beschreven en gewaardeerd (zie § 2.2 van dit advies). Daarmee wordt meer recht gedaan aan de huidige waarden die in het gebied aanwezig zijn.

Ad. 2

In de aanvulling is een aantal argumenten aangevoerd voor de aanname dat landschappelijke en cultuurhistorische waarden in de referentiesituatie achteruit zullen gaan. Zo wordt onder andere gesteld dat het gebruik van voormalige landbouwgronden door particuliere eigenaren leidt tot verrommeling en daardoor aantasting van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Dit gaat voorbij aan het feit dat particulier natuur- en landschapsbeheer ook kansen biedt voor versterking van deze waarden. De Commissie vindt de aanname dat de genoemde waarden in de referentiesituatie achteruit zullen gaan niet goed onderbouwd, maar constateert dat dit geen belangrijke gevolgen heeft voor de beoordeling en vergelijking van de alternatieven.

Ad. 3

In de aanvulling is aangegeven dat de afkoppeling van het watersysteem van Waalwijk gezien moet worden als autonome ontwikkeling, omdat hiervoor inmiddels een projectplan Waterwet ter visie is gelegd. Dit betekent dat formeel door het algemeen bestuur van het waterschap nog geen besluit is genomen, maar dat dit waarschijnlijk wel voorafgaand aan het besluit van Provinciale Staten over het inpassingsplan zal plaatsvinden. Ervanuit gaande dat aan deze voorwaarde wordt voldaan, is het plausibel om de afkoppeling als autonome ontwikkeling te beschouwen.

2.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Waardering van landschap en cultuurhistorie

Doordat de huidige waarden in het MER te laag waren gewaardeerd werden de effecten van het plan op landschap en cultuurhistorie onderschat. Dit is van belang voor de besluitvorming, omdat een andere effectbeoordeling aanleiding zou kunnen zijn voor andere keuzes van alternatieven.

In de aanvulling is op basis van achterliggende rapportages een meer gedetailleerde beschrijving gegeven van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden per deelgebied. Dit maakt duidelijk welke deelgebieden met name gevoelig zijn voor ingrepen, zoals afgraving en wijziging van peilen. Voor de vergelijking van de alternatieven betekent dit dat alternatief 2 een negatievere score krijgt dan in het MER. De aanvulling stelt dat dit geen gevolgen heeft voor de keuze van het voorkeursalternatief.

Om te voorkomen dat in de genoemde deelgebieden schade ontstaat aan bijvoorbeeld waardevolle beplanting, landschap of cultuurhistorische waarden is in de aanvulling een aantal aanvullende maatregelen opgenomen. Deze maatregelen bestaan vooral uit aanvullende monitoring en maatregelen die ‘achter de hand’ worden gehouden voor het geval uit de monitoring blijkt dat er negatieve effecten optreden. De monitoring en extra mitigerende maatregelen zullen worden meegenomen bij de besluitvorming.

De zes deelprojecten

De Commissie constateerde dat in het MER en het ontwerp inpassingsplan werd gesproken over zes projecten die – op initiatief van de gemeente Waalwijk – zijn toegevoegd aan het voorkeursalternatief, ter versterking van landschap en cultuurhistorie. Deze projecten zijn niet mee genomen in de effectbeoordeling op landschap, omdat de status van deze projecten niet bekend zou zijn.

In de aanvulling is bevestigd dat de projecten niet zijn meegenomen in de effectbeoordeling, omdat deze nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Deze projecten³ zijn planologisch wel mogelijk gemaakt in het inpassingsplan. In de aanvulling wordt melding gemaakt van een positieve invloed van de fysieke ingrepen die voortkomen uit deze projecten, maar deze effecten worden niet als zodanig beschreven. Dit zal geen effect zal hebben op de keuze van het voorkeursalternatief, maar een nadere beoordeling hiervan is wel van belang voor de verdere uitwerking en besluitvorming over de deelprojecten.

Mitigerende maatregelen archeologie

In het MER werd gesteld dat geen negatieve effecten op archeologische waarden zullen optreden, omdat ‘enkel wordt afgegraven met respect voor archeologische waarden’. De Commissie vond deze stelling onvoldoende onderbouwd, omdat niet duidelijk was welke maatregelen concreet worden genomen. In de aanvulling is per deelgebied nauwkeuriger beschreven waar zich potentieel effecten kunnen voordoen op basis van ontgravingsdieptes en bestaande informatie over archeologische waarden. Waar zich effecten kunnen voordoen

³ In de zienswijze van de gemeente Waalwijk is aangegeven dat een van de projecten – de reconstructie van de Meerdijk – niet in het ontwerp-inpassingsplan is opgenomen. De Provincie heeft aangegeven dat het (definitieve) inpassingsplan de reconstructie van de Meerdijk wel mogelijk zal maken.

zal nader onderzoek en/of archeologische begeleiding plaatsvinden. Daarmee is de effectbeoordeling voldoende onderbouwd.

2.3 Overige opmerkingen

In haar voorlopig toetsingsadvies over het MER heeft de Commissie enkele aanbevelingen gegeven ten aanzien van de 'restopgaven' voor de waterkwaliteit (KRW) en waterkwantiteit (NBW). Hierop is in de aanvulling een duidelijke toelichting gegeven.

Daarnaast heeft de Commissie in haar eerdere advies aanbevelingen gegeven voor de monitoring. In de aanvulling zijn enkele aanvullende monitoringsmaatregelen opgenomen.

Naar aanleiding van de (nagekomen) zienswijzen constateert de Commissie:

- In en rond het plangebied bestaan zorgen over de te verwachten wateroverlast en de mate waarin de aangekondigde maatregelen hiervoor een oplossing zullen bieden. In het MER is aangekondigd dat maatregelen tegen wateroverlast nog nader uitgewerkt zullen worden. Dit betekent dat de aard, omvang en effectiviteit van de maatregelen nu nog niet precies bekend is. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de te nemen vervolgbesluiten (waaronder het peilbesluit door het Waterschap) en de monitoring.
- De voorgenomen maatregelen kunnen – zeker in combinatie met klimaatverandering – leiden tot een toename van muggen en knutten. Naar aanleiding van vragen van omwonenden is in het MER en een deelrapportage nader ingegaan op de overlast die hiervan te verwachten. Op basis hiervan scoren de alternatieven licht negatief op dit criterium. In het MER is er van uit gegaan dat de overlast kan worden beperkt door een zorgvuldige inrichting van het (natte) natuurgebied. Er zijn geen extra maatregelen aangekondigd. Naast overlast kunnen (invasieve exotische) muggen en knutten in bepaalde gevallen leiden tot risico's voor de gezondheid van mens en dier.⁴ Stilstaand water verhoogt de kans op een grote toename van muggen en knutten. Het zorgen voor voldoende uitwisseling tussen watergangen kan dit risico verminderen. De Commissie adviseert om de toename van muggen en knutten te monitoren en bij de nadere uitwerking aandacht te besteden aan extra maatregelen die genomen kunnen worden om de risico's voor mens en dier te beperken.

⁴ Aan een van de zienswijzen is een onderzoeksrapport toegevoegd dat specifiek in gaat op de risico's van muggen en knutten voor paarden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Jan Bakker

drs. Gert Dekker

drs. Roeland During

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

dr. Kees Linse (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Provinciaal inpassingsplan (PIP).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D09, "functieverandering water, natuur, recreatie, landbouw" en C16.1, "ontgronding". Daarom is een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van Noord-Brabant.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant, in samenwerking met Waterschap Brabantse Delta, Staatsbosbeheer en gemeente Waalwijk.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 22 augustus 2019 heeft toegestuurd. Ze heeft deze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3231](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

